

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2003

Vragen van de leden **Van Bommel** en **Gesthuizen** (beiden SP) aan de ministers van Buitenlandse Zaken, van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en van Financiën over *Nederlandse belangen in Wit-Rusland* (ingezonden 21 februari 2011).

Antwoord van minister **Rosenthal** (Buitenlandse Zaken), mede namens de ministers van Financiën en van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ontvangen 29 maart 2011).

Vraag 1 t/m 9

Is het waar dat het Russische bedrijf Gazprom op 18 mei 2007 een aandeel van 50% in het Wit-Russische distributienetwerk Beltransgaz nam ter waarde van 2,5 miljard dollar? Is het waar dat deze overname in 2010 is afgerond?¹ Is het waar dat ABN AMRO deze aankopen van Gazprom direct of indirect heeft gefinancierd door middel van het verstrekken van omvangrijke kredieten? Indien nee, wat zijn dan de feiten?

Is het tevens waar dat ABN AMRO in 2006 taxateur werd in het gasconflict tussen Rusland en Wit-Rusland? Is het waar dat het gasconflict werd beslecht doordat Gazprom voor 50% aandelen kreeg in Beltransgaz, waarmee Gazprom het distributienetwerk voor 50% in handen kreeg? Indien nee, wat zijn dan de feiten? Deelt u de opvatting dat ABN AMRO en Gazprom daarmee grote economische en financiële belangen in Wit-Rusland verwierven? Indien nee, waarom niet?

Is het tevens waar dat ABN AMRO sinds 1 juni 2007 een lange termijn samenwerking met Wit-Rusland is aangegaan en daarmee een rol in de Wit-Russische investerings- en kapitaalmarkt en de oliesector heeft verworven?² Indien nee, wat zijn dan de feiten?

Is het waar dat de ABN AMRO vanaf 2007 de Wit-Russische regering adviseert over internationale kredietwaardigheid van de Wit-Russische economie, teneinde een betere uitgangspositie voor de Wit-Russische regering te verwerven op de internationale kredietmarkt? Is het waar dat ABN

¹ «Gazprom owns 50% of Belarusian Beltransgaz», d.d. 25 februari 2010, zie <http://www.neftegaz.ru/en/news/view/93087>

² «President of Belarus meets with CEO's of ABN Amro Bank», d.d. 21 juni 2007. Zie ook de uitspraak van Loekasjenko in dit persbericht: «The fact that you have established open cooperation with our country demonstrates clearly that not everything is as hopeless here as some Western media report.» Zie <http://www.president.gov.by/en/press46623.html>

AMRO voor deze werkzaamheden is aangetrokken vanwege zijn betrouwbare reputatie?³

Is het tevens waar dat ABN AMRO de modernisering van de Mazyr- en van de Novapolotsk-olieraffinaderij financierde en een lening van 1 miljard euro verstrekke aan de Belarussian Oil Company? Zo ja, wanneer, en wat is de stand van deze projecten?⁴

Welke aankopen heeft ABN AMRO gefinancierd in Wit-Rusland sinds 2005? Om welke belangen gaat het daarbij voor ABN AMRO?

Heeft ABN AMRO ook leningen verstrekt aan de Wit-Russische regering en Wit-Russische staatsbedrijven in Wit-Rusland? Zo ja, welke en wanneer, om welke projecten gaat het en welke bedragen zijn daarbij in het geding? Op welke wijze is de Nederlandse regering betrokken bij de garantstelling van deze investeringen?

Welke gezamenlijke projecten zijn er sindsdien verder afgesloten? Welke projecten zijn er sinds de verkiezingen van december 2010 gesloten? Hoe lang duurt deze samenwerking nog en wat is in het licht van het feit dat ABN AMRO genationaliseerd is, de consequentie hiervan voor de Nederlandse regering? Deelt u de mening dat de Nederlandse regering een grote invloed kan uitoefenen op de samenwerking tussen ABN AMRO en Wit-Rusland? Welk beleid voert u in dit opzicht?

Is het waar dat Shell Global Solutions en CRI-Criterion de raffinaderij van Novopolotsk heeft gemoderniseerd?⁵ Indien neen, wat zijn dan de feiten? Heeft Shell of hebben Shell-dochters nog andere olie- en gasinstallaties in Wit-Rusland gemoderniseerd of hebben zij bezittingen in Wit-Rusland verworven? Zo ja, welke? Is daarbij samengewerkt met ABN AMRO in de financiering van deze werkzaamheden en/ of acquisities? Zo ja, op welke wijze is dat gedaan? Kunt u dat toelichten?

Antwoord 1 t/m 9

Het kabinet heeft geen inzicht in de commerciële activiteiten van de Belarussian Oil Company, Gazprom of Shell in de genoemde landen. Hetzelfde geldt voor de activiteiten van Nederlandse banken ter plaatse. De Staat heeft geen rol gehad in de hier genoemde projecten en activiteiten, ook niet via het verschaffen van exportkredietverzekeringen. Ik kan de informatie in de vragen 1 tot en met 9 dan ook niet verifiëren of aanvullen.

De aandeelhoudersrol van de Staat speelt hierbij geen rol. Het «oude» ABN AMRO is vanaf 2008 verdeeld over drie consortiumpartijen. Daarbij zijn de meeste buitenlandse activiteiten bij Banco Santander en Royal Bank of Scotland terechtgekomen. ABN AMRO Group heeft uit eigen beweging laten weten niet meer betrokken te zijn bij deze activiteiten uit 2007 en eerder in Wit-Rusland.

Voor de activiteiten die wel bij ABN AMRO Group N.V., de huidige staatsdeelneming, zijn ondergebracht, geldt het ondernemingsrechtelijk beginsel dat de aandeelhouder zich niet mengt in operationele beslissingen. De wijze waarop het aandeelhouderschap wordt ingevuld is beschreven in een recente brief aan uw Kamer (Kamerstukken II, 2010/11, 28 165, nr. 117) en kan worden samengevat als zakelijk, marktconform en gescheiden van andere overheidsbelangen.

Vraag 10

Is het waar dat Wit-Rusland voor een bedrag van 2,4 miljard dollar aan goederen naar Nederland uitvoert? Is het los van de bedragen waar dat Nederland de tweede handelspartner is van Wit-Rusland, in termen van exportbestemmingen van dat land?⁶ Hoeveel olie, olieproducten en gas wordt

³ «Belarus picks ABN Amro to advise on credit ratings» 27 maart 2007, zie <http://uk.reuters.com/article/2007/03/27/idUKL2719067120070327>

⁴ «Belarus: ABN Amro to support the Belarussian oil sector», 27 juni 2007. Centre for Eastern Studies. Zie: <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/eastweek/2007-06-27/belarus-abn-amro-to-support-belarussian-oil-sector> en «The Regime: Attempting to charm the West», 24 juli 2007. Zie: http://www.nadaciapontis.sk/tmp/asset_cache/link/0000016753/Belarus%20Brief_July%2024.pdf

⁵ «Impact, Belarus refinery applies creative thinking», zie http://www-static.shell.com/static/globalsolutions/downloads/innovation/knowledge_centre/impact2_2005.pdf. Pag 16.

⁶ «Belarus – The Netherlands development of trade and economic activities» op de website van de ambassade van Wit-Rusland in Nederland, zie http://www.netherlands.belembassy.org/_modules/_cfiles/files/trade-economic-development-

uit of via Wit-Rusland naar Nederland geëxporteerd? Welke bedrijven in Nederland importeren en/of verwerken deze producten? Kunt u dat per bedrijf expliciteren? Welk bedrag aan olie importeert Nederland jaarlijks uit Wit-Rusland? Wat is de rol van Nederlandse oliebedrijven bij de import/verwerking van die olie?⁷

Antwoord 10

In de periode januari-oktober 2010 bedroeg de uitvoer van Wit-Rusland naar Nederland USD 2,3 miljard. Nederland is daarmee na de Russische Federatie de tweede handelspartner in termen van export. Bij deze uitvoer vanuit Wit-Rusland gaat het vermoedelijk om transito-stromen van Russische olie en gas dat via Wit-Rusland, al dan niet met tankers via de Baltische Zee (olie) of via pijpleidingen (gas) wordt uitgevoerd en Nederland bereikt. Omdat deze olie- en gasproducten niet oorspronkelijk uit Wit-Rusland komen maar veelal gekocht zijn in Rusland, kunnen deze stromen niet in de Nederlandse statistieken teruggevonden worden met Wit-Rusland als land van origine. Welke specifieke bedrijven hierbij betrokken zijn, valt om die reden, maar ook om redenen van vertrouwelijkheid van commerciële gegevens, niet nader aan te geven. Op welke wijze de transito-stromen in de Wit-Russische statistieken terugkomen is onduidelijk, maar de genoemde bedragen kunnen er op duiden dat Wit-Rusland op een andere manier registratie bijhoudt, en dat de export van Russische olie en gas ten onrechte ook nog eens als Wit-Russische export wordt geboekt.

Vraag 11

Blijft u van mening dat «geostrategische afwegingen op dit moment ondergeschikt zijn aan de mensenrechtensituatie»? Blijft u tevens van mening dat het «gedrag van de Wit-Russische autoriteiten volstrekt onaanvaardbaar is in het Europa van deze eeuw»?⁸ Deelt u de mening dat het steunen van Loekasjenko neerkomt op het in steek laten van democratische ontwikkelingen in Wit-Rusland? Welke maatregelen bent u alsnog bereid te nemen of om in EU-verband voor te stellen om te voorkomen dat het regime in Wit-Rusland gesteund wordt door export van Wit-Russische olie en andere producten naar Nederland en Nederlandse export naar Wit-Rusland? Kunt u dat toelichten?

Antwoord 11

Op uw eerste drie vragen is mijn antwoord bevestigend. Wat betreft de maatregelen tegen het regime heeft de EU op 31 januari jl. de sancties aangescherpt door het opnieuw instellen van het EU-inreisverbod voor president Loekasjenko en zijn getrouwen. De sanctielijst werd hierbij uitgebreid van 41 naar 158 personen. Mede op aandringen van Nederland zijn hierbij ook de tegoeden van betrokkenen bevroren en is het EU-beleid van engagement ten aanzien van het Wit-Russische regime opgeschort, terwijl contact met onafhankelijke krachten in Wit-Rusland door de EU wordt geïntensiveerd. Het kabinet is tevens van mening dat het Wit-Russische regime vooralsnog geen aanspraak mag maken op financiële steun vanuit de EU en (Europese) financiële instellingen. Indien de situatie daar aanleiding toe geeft, zal Nederland met EU-partners spreken over mogelijke verdere maatregelen. Leidraad hierbij zal zijn dat maatregelen gericht moeten zijn tegen het regime en dat de bevolking niet moet worden getroffen.

presentation-030310_773.ppt.

⁷ «Belarusdigest: Transborder Broadcasting and Oil Revenues as Keys to Belarus Puzzle», zie <http://belarusdigest.com/2011/01/21/transborder-broadcasting-and-oil-revenues-as-keys-to-the-belarus-puzzle/>.

⁸ NRC Handelsblad, 29 januari 2011, «Zachte diplomatie tegen harde leider», <http://archieff.nrc.nl/index.php/2011/Januari/29/Buitenland/06/Zachte+diplomatie+tegen+harde+leider/check=Y>.